

I

(Rättsakter som antagits i enlighet med EG- och Euratomfördragen och som ska offentliggöras)

FÖRORDNINGAR

RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1099/2009

av den 24 september 2009

om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 37,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽²⁾,

efter att ha hört Regionkommittén, och

av följande skäl:

(1) I rådets direktiv 93/119/EG av den 22 december 1993 om skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning ⁽³⁾ fastställs gemensamma minimibestämmelser för skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning i gemenskapen. Det direktivet har inte ändrats väsentligt sedan det antogs.

(2) Avlivning av djur kan orsaka djuren smärta, plåga, rädsla eller andra former av lidande även under bästa möjliga tillgängliga tekniska förhållanden. Vissa ingrepp i samband med avlivningen kan vara stressande och alla bedövningstekniker har vissa nackdelar. Företagarna eller var och en som är inblandad i avlivning av djur bör vidta nödvändiga åtgärder för att undvika smärta och mini-

mera plåga och lidande hos djuren under slakt och avlivning med hänsyn till bästa praxis på området och tillåtna metoder enligt denna förordning. Smärta, plåga eller lidande bör därför anses kunna ha undvikits om företagare eller var och en som är inblandad i avlivning av djur bryter mot något av kraven i denna förordning eller använder tillåtna metoder utan att utnyttja senaste möjliga teknik och därigenom på grund av vårdslöshet eller med avsikt orsakar djuren smärta, plåga eller lidande.

(3) Skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning har omfattats av gemenskapslagstiftning sedan 1974 och förstärktes betydligt genom direktiv 93/119/EG. Skillnaderna i genomförandet av direktivet mellan medlemsstaterna är dock stora och det har påpekats att det förekommer betydande djurskyddsproblem och skillnader som kan påverka konkurrenskraften mellan företagarna.

(4) Djurskydd är en gemenskapsvärdering som föreskrivs i protokoll (nr 33) om djurskydd och djurens välfärd som fogats till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (protokoll nr 33). Skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning är en fråga av allmänt intresse som påverkar konsumenternas attityder till jordbruksprodukter. Dessutom bidrar bättre djurskydd vid tidpunkten för slakt till bättre köttkvalitet och indirekt till bättre arbetsmiljö i slakterier.

(5) Nationell lagstiftning om skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning påverkar konkurrensen och följaktligen också hur den inre marknaden för produkter av animaliskt ursprung i bilaga I till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fungerar. Det är nödvändigt att fastställa gemensamma regler för att trygga en rationell utveckling av den inre marknaden för dessa produkter.

⁽¹⁾ Yttrande av den 6 maj 2009 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽²⁾ Yttrande av den 25 februari 2009 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽³⁾ EGT L 340, 31.12.1993, s. 21.

- (6) Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet ⁽¹⁾, och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet har antagit två yttranden om djurskyddsaspekterna beträffande de vanligaste systemen för bedövning och avlivning av vissa djurarter, nämligen *Welfare aspects of the main systems of stunning and killing the main commercial species of animals* 2004 och *Welfare aspects of the main systems of stunning and killing applied to commercially farmed deer, goats, rabbits, ostriches, ducks, geese and quail* 2006. Gemenskapslagstiftningen på detta område bör uppdateras med hänsyn till dessa vetenskapliga yttranden. Rekommendationerna att utfasa användningen av koldioxid för gris samt vattenbad för bedövning av fjäderfä ingår inte i denna förordning eftersom det framgick av konsekvensanalysen att sådana rekommendationer för närvarande inte är ekonomiskt genomförbara i EU. Det är dock viktigt att fortsätta denna diskussion i framtiden. Kommissionen bör därför utarbeta och lämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om olika bedövningsmetoder för fjäderfä och särskilt om vattenbad för bedövning av flera fåglar samtidigt. Andra rekommendationer bör även uteslutas från denna förordning eftersom de avser tekniska parametrar som bör ingå i tillämpningsbestämmelser eller gemenskapsriktlinjer. Rekommendationer för odlad fisk ingår inte i denna förordning eftersom ytterligare vetenskapliga yttranden och en ekonomisk utvärdering behövs på detta område.
- (7) Världsgesundhetsorganisationen för djurhälsa (OIE) antog 2007 *Terrestrial Animal Health Code* (kodex för landlevande djur) som innehåller riktlinjer för slakt av djur och för avlivning av djur i syfte att bekämpa sjukdomar. De internationella riktlinjerna innehåller rekommendationer för hantering, fasthållning, bedövning och avblodning av djur i slakterier och avlivning av djur vid utbrott av smittsamma sjukdomar. Dessa internationella standarder bör även beaktas i denna förordning.
- (8) Sedan direktiv 93/119/EG antogs har den gemenskapslagstiftning om livsmedelssäkerhet som gäller för slakterier genomgått en genomgripande förändring genom antagandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien ⁽²⁾ och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung ⁽³⁾. I dessa förordningar betonas livsmedelsföretagarnas ansvar för att garantera livsmedelssäkerhet. Slakterierna måste också följa förfaranden för förhandsgodkännande där den behöriga myndigheten kontrollerar att de är byggda, utformade och utrustade så att de uppfyller motsvarande tekniska krav för säkra livsmedel. Djurskyddshänsyn bör integreras bättre i slakterier och i deras konstruktion, utformning och utrustning.
- (9) Offentliga kontroller i livsmedelskedjan har också omorganiserats genom antagandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd ⁽⁴⁾ och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel ⁽⁵⁾.
- (10) De omständigheter under vilka animalieproduktionens djur avlivas har en direkt eller indirekt verkan på marknaden för livsmedel, foder och andra produkter och på de berörda företagens konkurrenskraft. Därför bör sådan avlivningsverksamhet omfattas av gemenskapslagstiftningen. Traditionellt hållna arter såsom hästar, åsnor, nötkreatur, får, getter eller grisar kan emellertid också hållas för andra syften, t.ex. som sällskapsdjur, tjäna som djur vid förevisningar eller utställningar, i arbete eller sport. Om avlivning av djur av dessa arter sker för produktion av livsmedel eller andra produkter bör verksamheten omfattas av denna förordning. Följaktligen bör avlivning av vilda eller förvildade djur för begränsning av populationer inte omfattas av denna förordning.
- (11) Fisk och landlevande djur är fysiskt mycket olika och odlad fisk slaktas och avlivas i ett mycket annorlunda sammanhang, särskilt avseende inspektionsförfarandet. Dessutom är forskningen om bedövning av fisk mycket mindre utvecklad än för andra arter som hålls som lantbruksdjur. För skydd av fisk vid avlivning bör särskilda standarder införas. Bestämmelser som gäller för fisk bör därför för närvarande endast omfatta de centrala principerna. Ytterligare initiativ av gemenskapen bör grundas på en vetenskaplig riskbedömning beträffande slakt och avlivning av fisk från Efsa och med hänsyn till sociala, ekonomiska och administrativa konsekvenser.

⁽¹⁾ EUT L 31, 1.2.2002, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 139, 30.4.2004, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 139, 30.4.2004, s. 55.

⁽⁴⁾ EUT L 191, 28.5.2004, s. 1.

⁽⁵⁾ EUT L 226, 25.6.2004, s. 83.

- (12) Det är en etisk plikt att avliva animalieproduktionens djur om de lider svårt och om det inte finns något ekonomiskt genomförbart sätt att lindra smärtan. I de flesta fall kan djuren avlivas under goda djurskyddsförhållanden. I undantagsfall, såsom vid olyckor på avlägsna ställen där man inte kan nå djuren med kompetent personal och utrustning, skulle uppfyllandet av optimala djurskyddsregler dock kunna leda till förlängt lidande. I djurens intresse är det därför lämpligt att utesluta nödavlivning från tillämpningen av vissa bestämmelser i denna förordning.
- (13) Ibland kan djur vara farliga för människor, eventuellt hota människoliv, orsaka allvarlig skada eller överföra dödliga sjukdomar. Sådana risker förebyggs vanligtvis genom att djuren fixeras på lämpligt sätt, men det kan också under vissa omständigheter vara nödvändigt att avliva farliga djur för att undanröja sådana risker. Under sådana förhållanden är det inte alltid möjligt att avliva djuren enligt bästa djurskyddsregler på grund av nödsituationen. Därför är det i sådana fall nödvändigt att medge undantag från skyldigheten att bedöva eller omedelbart avliva djur.
- (14) Avlivning i samband med jakt eller fritidsfiske sker under förhållanden som skiljer sig mycket från förhållandena för animalieproduktionens djur och jakt omfattas av särskild lagstiftning. Därför bör avlivning i samband med jakt eller fritidsfiske inte omfattas av denna förordning.
- (15) Protokoll (nr 33) om djurskydd och djurens välfärd betonar även behovet av respekt för rättsliga och administrativa bestämmelser och seder i medlemsstaterna, särskilt avseende religiösa riter, kulturella traditioner och regionalt arv, vid utformningen och tillämpningen av gemenskapspolitiken avseende bland annat jordbruk och den inre marknaden. Därför bör förordningen inte omfatta kulturella företeelser, där efterlevnaden av djurskyddskraven skulle ha en negativ effekt på själva kärnan i de berörda företeelserna.
- (16) Kulturella traditioner avser ärvda, fastställda eller sedvanliga tankemönster, handlingsmönster eller beteendemönster, vilka förmedlats av eller förvärvat från tidigare generationer. De bidrar till att främja långvariga sociala band mellan generationerna. Under förutsättning att sådan verksamhet inte påverkar marknaden för produkter av animaliskt ursprung och inte syftar till produktion, bör avlivning av djur som sker i samband med dessa företeelser inte omfattas av denna förordning.
- (17) Slakt av fjäderfä, kaniner och harar för privat konsumtion i hemmet utövas inte i en sådan utsträckning att det skulle kunna påverka kommersiella slakteriers konkurrenskraft. Likaså skulle de insatser som krävs av de offentliga myndigheterna för att upptäcka och övervaka sådan verksamhet inte stå i proportion till de potentiella problemen. Sådan verksamhet bör följaktligen inte omfattas av denna förordning.
- (18) Undantag från kravet på bedövning vid religiös slakt som äger rum i slakterier beviljades genom direktiv 93/119/EG. Eftersom de gemenskapsbestämmelser som gäller för religiös slakt har införlivats på olika sätt beroende på nationell bakgrund och med beaktande av nationella bestämmelser som tar hänsyn till dimensioner utöver syftet med denna förordning är det viktigt att undantag från kravet på bedövning av djur före slakt bibehålls, samtidigt som en viss grad av subsidiaritet lämnas för varje medlemsstat. Följaktligen respekterar denna förordning religionsfriheten och rätten att utöva sin religion eller övertygelse genom gudstjänst, undervisning, sedvänjor och ritualer, vilket är förankrat i artikel 10 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- (19) Det finns tillräckliga vetenskapliga belägg som visar att ryggradsdjur är kännande varelser och de bör därför omfattas av denna förordning. Däremot hör reptiler och groddjur inte till djur som vanligen föds upp inom gemenskapen, och därför skulle det inte vara lämpligt eller proportionellt att de omfattas av förordningen.
- (20) Många avlivningsmetoder är plågsamma för djur. Därför behövs bedövning för att framkalla medvetslöshet och avsaknad av känsloförmimmelser innan eller samtidigt som djuret avlivas. Mätning av medvetslöshet och avsaknad av känsloförmimmelser hos ett djur är komplicerad och måste ske med vetenskapligt godkända metoder. Övervakning genom indikatorer bör dock ske för att utvärdera hur effektivt förfarandet fungerar under praktiska förhållanden.
- (21) Övervakning av bedövningseffektiviteten sker främst utifrån bedömningen av medvetande och känsel hos djuren. Ett djurs medvetande är väsentligen dess förmåga att förnimma känslor och kontrollera sina frivilliga rörelser. Trots vissa undantag, såsom på elektrisk väg eller på annat sätt framkallad förlamning, kan ett djur antas vara medvetet om det förlorar förmågan att stå upp på ett normalt sätt, inte är vakert och inte visar tecken på positiva eller negativa känslor såsom rädsla eller upphetsning. Ett djurs förmåga till känsloförmimelse är väsentligen dess förmåga att känna smärta. I allmänhet kan ett djur antas vara utan förmåga att känna något om det inte visar några reflexer eller reaktioner på stimuli såsom ljud, lukt, ljus eller fysisk kontakt.

- (22) Nya bedövningsmetoder utvecklas ständigt och släpps ut på marknaden som svar på nya utmaningar inom lantbruket och köttindustrin. Därför är det viktigt att kommissionen ges befogenheter att godkänna nya bedövningsmetoder samtidigt som en enhetlig och hög djurskyddsnivå bibehålls.
- (23) Gemenskapsriktlinjer är ett användbart verktyg för att ge företagare och behöriga myndigheter särskild information om de parametrar som ska användas för att garantera en hög djurskyddsnivå samtidigt som företagarna har lika villkor. Därför måste kommissionen ges befogenheter att utarbeta sådana riktlinjer.
- (24) Beroende på hur de används under slakt eller avlivning kan vissa bedövningsmetoder leda till döden utan att orsaka smärta och med minsta möjliga plåga eller lidande för djuret. Andra bedövningsmetoder leder eventuellt inte till döden och djuren kan återfå medvetandet eller känsel under det fortsatta förfarandet vid slakt, vilket är smärtsamt. Sådana metoder bör därför kompletteras med andra metoder som garanterar en säker död innan djuren kan återhämta sig. Det är därför viktigt att ange vilka bedövningsmetoder som behöver kompletteras med avlivning.
- (25) Förhållandena under vilka djur bedövas och resultatet av bedövningen varierar i praktiken på grund av flera faktorer. Därför bör resultatet av bedövning regelbundet fastställas. I detta syfte bör företagarna fastställa ett representativt urval för att kontrollera hur effektivt deras bedövningsmetoder fungerar, med hänsyn taget till hur enhetlig djurgruppen är och andra kritiska faktorer, såsom vilken utrustning som används och vilken personal som berörs.
- (26) Vissa bedövningsmetoder kan bevisas vara tillräckligt tillförlitliga för att oåterkalleligt döda djuren under alla omständigheter, ifall särskilda centrala parametrar tillämpas. I sådana fall verkar behovet att kontrollera bedövningen onödigt och oproportionerligt. När det finns tillräckliga vetenskapliga belegg för att en viss bedövningsmetod framkallar irreversibel död hos alla djur under vissa kommersiella förhållanden är det därför lämpligt att ge möjlighet att bevilja undantag från skyldigheterna avseende kontroller av bedövning.
- (27) Djurens välbefinnande beror i stor utsträckning på hur de dagliga rutinerna sköts och tillförlitliga resultat kan tas fram endast om företagarna utarbetar övervakningsmetoder för att utvärdera rutinernas inverkan. Därför bör standardiserade arbetsrutiner utarbetas i alla produktionsled och de bör vara riskbaserade. De bör omfatta tydliga mål, ansvariga personer, tillvägagångssätt, mätbara kriterier samt övervaknings- och registreringsförfaranden. De centrala parametrar som fastställs för varje bedövningsmetod bör närmare anges på ett sådant sätt att de garanterar lämplig bedövning av alla djur som utsätts för metoden.
- (28) Om personalen är välutbildad och kvalificerad förbättrar detta förhållandena för djuren. Att ha kompetens avseende djurskydd innebär att ha kunskap om grundläggande beteendemönster och de berörda arternas behov och om tecken på medvetande och förmåga att känna. Det innebär också teknisk kunskap om den bedövningsutrustning som används. Det bör därför krävas av personal som utför vissa moment vid slakt och personer som övervakar säsongsbetonad avlivning av pälsdjur att de har ett kompetensbevis för de uppgifter de utför. Att kräva kompetensbevis för annan personal som avlivar djur skulle dock vara oproportionerligt i förhållande till de eftersträfvade målen.
- (29) Personal med flera års erfarenhet kan antas ha nått en viss skicklighetsnivå. För sådan personal bör därför en övergångsbestämmelse om kraven på kompetensbevis föreskrivas i denna förordning.
- (30) Bedövningsutrustning utvecklas och utformas för att vara effektiv under särskilda omständigheter. Tillverkarna bör därför förse användarna med utförliga anvisningar om hur utrustningen ska användas och underhållas för att tillförsäkra bästa möjliga välbefinnande för djuren.
- (31) Utrustning för bedövning och fixering av djur bör underhållas på rätt sätt för att effektiviteten ska kunna tillförsäkras. Vissa delar måste kanske bytas ut på utrustning som används flitigt och utrustning som används sällan kan förlora i verkningsgrad på grund av korrosion eller andra faktorer i omgivningen. Likaså måste viss utrustning kalibreras. Därför bör företagarna eller var och en som har att göra med avlivning av djur se till att rutiner för underhåll av utrustningen utförs.
- (32) För personalens säkerhet och för att vissa bedövningsmetoder ska kunna användas på rätt sätt är det nödvändigt att fixera djur. Fixeringen kan emellertid leda till lidande för djuren och bör därför användas under så kort tid som möjligt.

- (33) Djur kan utsättas för lidande om något går fel vid bedövningen. Därför bör det i denna förordning föreskrivas att lämplig reservutrustning för bedövning måste finnas tillgänglig för att djurens smärta, plåga eller lidande ska kunna minimeras.
- (34) Omfattningen av slakt av fjäderfä, kaniner och harar för direkt leverans av mindre mängd kött till slutkonsument eller till lokala detaljhandelsföretag som levererar sådant kött direkt till slutkonsument i form av färskt kött, varierar från medlemsstat till medlemsstat på grund av nationella bestämmelser för denna verksamhet, i enlighet med artikel 1.3 d och 1.4 i förordning (EG) nr 853/2004. Det är emellertid viktigt att se till att vissa minimikrav för djurskydd gäller även för denna verksamhet.
- (35) När det gäller slakt av vissa kategorier av djur andra än fjäderfä, kaniner och harar för privat konsumtion i hemmet finns redan vissa minimikrav på gemenskapsnivå såsom bedövning före slakt samt nationella bestämmelser. Det är därför lämpligt att minimikrav för djurskydd fastställs även i denna förordning.
- (36) I förordning (EG) nr 854/2004 föreskrivs en förteckning över anläggningar från vilka det är tillåtet att importera vissa produkter av animaliskt ursprung till gemenskapen. Hänsyn bör tas till de allmänna krav och de tilläggskrav för slakterier som fastställs i den här förordningen då förteckningen sammanställs.
- (37) Gemenskapen strävar efter att främja höga normer för välbefinnande i djurbesättningar i hela världen, särskilt i samband med handel. Den stöder de specifika normer och rekommendationer för djurens välbefinnande, bl.a. vid slakt, som utarbetas av OIE. Sådana normer och rekommendationer bör beaktas när likvärdighet gentemot gemenskapsbestämmelser enligt denna förordning måste fastställas för importerade varor.
- (38) Vägledning för god praxis som utarbetas av företagarorganisationer är värdefulla instrument, till hjälp för företagarna att uppfylla vissa krav i denna förordning, till exempel utveckling och tillämpning av standardrutiner.
- (39) Slakterier och den utrustning som används i dessa är utformade för särskilda djurkategorier och särskild kapacitet. Om kapaciteten överskrids eller utrustningen används för andra ändamål än de ursprungligen avsedda har detta en negativ inverkan på djurens välbefinnande. Information om dessa aspekter bör därför sändas till de behöriga myndigheterna och bör utgöra en del av förfarandet för godkännande av slakterier.
- (40) Mobila slakterier minskar behovet av att transportera djur långa sträckor och kan därför bidra till bättre djurskydd. Mobila slakterier har dock andra tekniska begränsningar än stationära slakterier och de tekniska kraven behöver eventuellt anpassas till följd av detta. Det bör därför vara möjligt att enligt denna förordning tillåta undantag för mobila slakterier från kraven på utformning, konstruktion och utrustning. I avvaktan på att sådana undantag antas är det lämpligt att ge medlemsstaterna möjlighet att fastställa eller behålla nationella bestämmelser när det gäller mobila slakterier.
- (41) Det sker en ständig utveckling – både vetenskapligt och tekniskt – när det gäller slakteriers konstruktion, utformning och utrustning. Därför är det viktigt att kommissionen ges befogenheter att ändra kraven på hur slakterierna är byggda, utformade och utrustade samtidigt som en enhetlig och hög skyddsnivå för djuren bibehålls.
- (42) Gemenskapsriktlinjer är användbara redskap för att ge företagare och de behöriga myndigheterna särskild information om hur slakterier ska byggas, utformas och utrustas för att garantera en hög skyddsnivå för djuren samtidigt som företagarna har lika villkor. Därför måste kommissionen ges befogenheter att anta sådana riktlinjer.
- (43) För att minimera lidandet vid slakt utan bedövning krävs ett rätt utfört halssnitt med en kniv med vass egg. Dessutom finns det risk för att djur som inte fixeras mekaniskt då snittet läggs avblodas långsammare, vilket förlänger lidandet i onödan. Nötkreatur, får och getter är de vanligaste arter som slaktas enligt detta förfarande. Följaktligen bör idisslare som slaktas utan bedövning fixeras individuellt och mekaniskt.
- (44) Det sker ständigt vetenskapliga och tekniska framsteg inom området hantering och fixering av djur i slakterier. Därför är det viktigt att kommissionen ges befogenheter att ändra kraven på hantering och fixering av djur före slakt samtidigt som en enhetlig och hög skyddsnivå för djuren bibehålls.

- (45) Gemenskapsriktlinjer är användbara verktyg för att förse företagare och behöriga myndigheter med särskild information om hantering och fixering av djur före slakt i syfte att garantera en hög skyddsnivå för djuren samtidigt som företagarna har lika villkor. Därför måste kommissionen ges befogenheter att anta sådana riktlinjer.
- (46) Erfarenheterna från vissa medlemsstater har visat att utnämningen av en särskilt kvalificerad person som djurskyddsansvarig för att samordna och följa upp genomförandet av förfaranden för djurskydd i slakterier har visat sig vara positivt för djurens välbefinnande. Därför bör en sådan åtgärd tillämpas överallt i gemenskapen. Den djurskyddsansvarige bör ha tillräckliga befogenheter och tillräcklig teknisk kompetens för att ge relevant vägledning åt den berörda slaktpersonalen.
- (47) Mindre slakterier som främst är verksamma med direkt försäljning av livsmedel till slutkonsument behöver inte komplicerade administrativa system för att tillämpa de allmänna principerna i denna förordning. Kravet att ha en djurskyddsansvarig på plats skulle således, i sådana fall, vara oproportionerligt i förhållande till de uppsatta målen och i denna förordning bör sådana slakterier beviljas undantag från det kravet.
- (48) Besättningsavlivning omfattar ofta krishantering med flera parallella prioriteringar, såsom djurhälsa, folkhälsa, miljö eller djurskydd. Även om det är viktigt att djurskyddsregler följs i alla skeden av avlivningsprocessen kan det i undantagsfall innebära att om man följer dessa regler riskerar människors hälsa att utsättas för risker eller att processen för utrotandet av en sjukdom i betydande grad fördröjs och därigenom riskerar ännu fler djur att utsättas för sjukdom och död.
- (49) Följaktligen bör de behöriga myndigheterna från fall till fall få medge undantag från vissa bestämmelser i denna förordning om djurhälsosituationen kräver nödavlivning av djur och/eller det inte finns några lämpliga alternativ tillgängliga för att tillförsäkra djuren ett optimalt välbefinnande. Möjligheten att få göra sådana undantag bör dock inte utgöra en ersättning för ordentlig planering. I detta syfte bör nivån på planeringen höjas och djurskyddet bör integreras på lämpligt sätt i de beredskapsplaner som finns för bekämpning av smittsamma sjukdomar.
- (50) Vid anmälan av djursjukdomar ska information om utbrott av sjukdomar anmälas i enlighet med direktiv 82/894/EEG av den 21 december 1982 om anmälan av djursjukdomar inom gemenskapen⁽¹⁾ via systemet för anmälan av djursjukdomar (ADNS). För närvarande finns inte särskild information om djurskydd i ADNS, men systemet kan i framtiden utvecklas så att det ska kunna finnas. Följaktligen bör ett undantag från rapporteringsskyldigheten om djurskydd vid besättningsavlivning föreskrivas med tanke på att ADNS kommer att utvecklas ytterligare.
- (51) Modern utrustning för bedövning och fixering blir alltmer komplicerad och sofistikerad och kräver särskild sakkunskap och analys. Medlemsstaterna bör därför se till att det finns tillräckligt med vetenskapligt stöd tillgängligt för den behöriga myndigheten dit tjänstemännen kan vända sig om utrustning eller metoder för bedövning av djur behöver bedömas.
- (52) Varje bedövningsmetods effektivitet bedöms på grundval av att centrala parametrar kontrolleras och genom regelbunden utvärdering av metoden. Utarbetandet av vägledningar för god praxis vad avser rutiner och övervakningsförfaranden för användning vid avlivning av djur är viktigt för att företagare ska få lämplig vägledning om djurskydd. Utarbetandet av sådana vägledningar förutsätter vetenskaplig kunskap, praktisk erfarenhet och kompromisser mellan berörda parter. Ett referenscentrum eller ett nätverk i varje medlemsstat bör därför utföra denna uppgift i samarbete med relevanta berörda parter.
- (53) Utfärdandet av kompetensbevis bör ske på ett enhetligt sätt. Organ eller enheter som utfärdar kompetensbevis bör därför ackrediteras enligt enhetliga standarder som bör bedömas vetenskapligt. Följaktligen bör den enhet som erbjuder vetenskapligt stöd i enlighet med artikel 20 vid behov avge yttrande om förmågan och lämpligheten hos de organ eller enheter som utfärdar kompetensbevis.
- (54) Enligt förordning (EG) nr 882/2004 ska den behöriga myndigheten vidta vissa åtgärder om bestämmelserna, särskilt de om djurskydd, inte efterlevs. Följaktligen är det endast nödvändigt att föreskriva de ytterligare åtgärder som särskilt gäller enligt denna förordning.
- (55) Enligt förordning (EG) nr 178/2002 ska Efsa främja nätverk mellan organisationer som arbetar på samma område som omfattas av myndighetens uppdrag i syfte att underlätta vetenskapligt samarbete, utbyte av information, utveckling och genomförande av gemensamma projekt samt utbyte av expertkunskaper och bästa praxis inom livsmedelslagstiftning.

⁽¹⁾ EGT L 378, 31.12.1982, s. 58.

- (56) Utfärdandet av kompetensbevis och anordnandet av kurser bör ske på ett enhetligt sätt. I denna förordning bör det därför fastställas medlemsstaternas skyldigheter i detta hänseende och de villkor på vilka kompetensbevis beviljas, tillfälligt upphävs eller dras tillbaka.
- (57) EU-medborgarna förväntar sig att minimibestämmelser för djurskydd ska följas vid slakt av djur. I vissa delar av unionen beror inställningen till djur även på nationella uppfattningar och i vissa medlemsstater finns det krav på att bibehålla eller anta mer omfattande bestämmelser om djurskydd än de man kommit överens om på gemenskapsnivå. I djurens intresse och förutsatt att det inte påverkar den inre marknadens funktion är det lämpligt att bevilja medlemsstaterna en viss flexibilitet när det gäller att behålla eller inom särskilda områden anta mer omfattande nationella bestämmelser.

Det är viktigt att se till att sådana nationella bestämmelser inte används av medlemsstaterna på ett sådant sätt att det inverkar menligt på den inre marknadens möjlighet att fungera bra.

- (58) På vissa områden inom denna förordnings tillämpningsområde behöver rådet ytterligare vetenskaplig, social och ekonomisk information innan det fastställer närmare bestämmelser, särskilt för odlad fisk och när det gäller fixering av nötkreatur som görs genom att vända djuren upp och ner. Följaktligen är det nödvändigt att kommissionen tillhandahåller rådet denna information innan den föreslår några ändringar på dessa områden av denna förordning.
- (59) När slakterier planläggs, konstrueras och utrustas krävs det långsiktig planering och investering. Följaktligen bör det i denna förordning föreskrivas en lämplig övergångsperiod som tar hänsyn till den tid som industrin behöver för att anpassa verksamheten till kraven som ställs i denna förordning. Under den perioden bör de krav i direktiv 93/119/EG som gäller slakteriers planläggning, konstruktion och utrustning fortsätta att tillämpas.
- (60) Medlemsstaterna bör föreskriva sanktioner för överträdelser av bestämmelserna i denna förordning och se till att dessa tillämpas. Dessa sanktioner bör vara effektiva, proportionerliga och avskräckande.
- (61) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att säkerställa ett harmoniserat förfaringsätt när det gäller djur-

skyddsstandarder vid tidpunkten för avlivning, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför, på grund av förordningens omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel är det för att uppnå detta mål nödvändigt och lämpligt att fastställa särskilda bestämmelser om avlivning av djur för produktion av livsmedel, ull, skinn, päls eller andra produkter och därmed sammanhängande verksamhet. Denna förordning går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

- (62) De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra denna förordning bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som ska tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter ⁽¹⁾.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE, TILLÄMPNINGSSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. I denna förordning fastställs bestämmelser om avlivning av djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn, päls eller andra produkter samt avlivning av djur vid besättningsavlivning och därmed sammanhängande verksamhet.

För fisk ska dock endast kraven i artikel 3.1 tillämpas.

2. Kapitel II, utom artikel 3.1 och 3.2, kapitel III och kapitel IV, utom artikel 19, ska inte tillämpas vid nödavlivning utanför ett slakteri eller om efterlevnad av bestämmelserna skulle leda till omedelbar och allvarlig risk för människors hälsa eller säkerhet.

3. Denna förordning ska inte tillämpas

a) om djur avlivas

i) under vetenskapliga experiment som utförs under tillsyn av en behörig myndighet,

⁽¹⁾ EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

- ii) under jakt eller fritidsfiske, är marginell och ekonomiskt obetydlig jämfört med själva evenemanget,
- iii) under kultur- eller sportevenemang,
- b) på fjäderfä, kaniner och harar som av ägaren slaktas utanför ett slakteri för privat konsumtion i hemmet.
- i) *standardrutiner*: en uppsättning skriftliga anvisningar som syftar till att en särskild funktion eller standard utförs enhetligt,
- j) *slakt*: avlivning av djur avsedda att användas som livsmedel,

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning avses med

- a) *avlivning*: varje avsiktligt framkallad process som leder till att ett djur dör,
- k) *slakteri*: varje anläggning där landlevande djur slaktas och som faller inom tillämpningsområdet för förordning (EG) nr 853/2004,
- b) *därmed sammanhängande verksamhet*: verksamhet såsom hantering, uppställning, fixering, bedövning och avblodning av djur som äger rum i samband med och på det ställe där de ska avlivas,
- l) *företagare*: varje fysisk eller juridisk person som kontrollerar ett företag som utför avlivning av djur och därmed sammanhängande verksamhet som faller inom tillämpningsområdet för denna förordning,
- c) *djur*: varje ryggradsdjur, utom reptiler och groddjur,
- m) *pälsdjur*: djur av däggdjursarter som främst föds upp för pälsproduktion, såsom mink, iller, rävar, tvättbjörn, nutria och chinchilla,
- d) *nödavlivning*: avlivning av djur som är skadade eller har en sjukdom som orsakar svår smärta eller svårt lidande och där det inte finns någon annan praktisk möjlighet att lindra denna smärta eller detta lidande,
- n) *besättningsavlivning*: process för avlivning av djur av folkhälso-, djurhälso-, djurskydds- eller miljöskäl under tillsyn av den behöriga myndigheten,
- e) *uppställning*: hållande av djur i stall, boxar, fällor med tak, eller hägn i anslutning till slakteriverksamheten, eller som utgör en del av denna,
- o) *fjäderfä*: tamfjäderfä, inklusive fåglar som inte betraktas som tamfjäderfä men som föds upp som sådana, med undantag av ratiter,
- f) *bedövning*: varje avsiktligt framkallad process som leder till att ett djur förlorar medvetandet och förmågan att känna smärta, inbegripet varje process som leder till omedelbar död,
- p) *fixering*: varje metod som tillämpas för att begränsa djurets rörelseförmåga i syfte att underlätta effektiv bedövning och avlivning, samtidigt som djuren inte utsätts för onödiga smärta, rädsla eller ångest,
- g) *religiös ritual*: en rad handlingar i samband med slakt av djur vilka påbjuds av en religion,
- q) *behörig myndighet*: den centrala myndighet i en medlemsstat som är behörig att se till att kraven i denna förordning efterlevs, eller varje annan myndighet till vilken den centrala myndigheten har delegerat den behörigheten,
- h) *kultur- eller sportevenemang*: evenemang som i grunden och huvudsakligen har anknytning till kulturella traditioner eller sportverksamhet med långa anor, inbegripet kapplöpningar eller andra tävlingsformer, där ingen produktion av kött eller andra animalieprodukter förekommer, eller där produktionen
- r) *hjärnsondning*: sönderslitande av vävnad från centrala nervsystemet och ryggmärgen med hjälp av ett avlångt, stavformat instrument som införs i hjärnskålen.

KAPITEL II

ALLMÄNNA KRAV

Artikel 3

Allmänna krav för avlivning och därmed sammanhängande verksamhet

1. Djur ska förskonas från all smärta, plåga eller lidande som kan undvikas vid tidpunkten för avlivning och därmed sammanhängande verksamhet.

2. Vid tillämpning av punkt 1 ska företagarna särskilt vidta nödvändiga åtgärder för att se till att djuren

a) garanteras fysiskt välbefinnande och skydd, särskilt genom att hållas rena, ges tillfredsställande temperaturförhållanden och skyddas från att falla eller halka,

b) skyddas från skada,

c) hanteras och inhyses på så sätt att hänsyn tas till deras normala beteende,

d) inte visar några tecken på sådan smärta eller rädsla som kan undvikas, eller uppvisar annat onormalt beteende,

e) inte hålls utan foder eller vatten under längre perioder,

f) inte utsätts för kontakt med andra djur om det skulle kunna skada deras välbefinnande och om detta kan undvikas.

3. Anläggningar för avlivning och därmed sammanhängande verksamhet ska vara utformade och konstruerade samt underhållas och drivas på ett sådant sätt att kraven i punkterna 1 och 2 med säkerhet kan uppfyllas under de driftförhållanden som kan förväntas råda i anläggningen under hela året.

Artikel 4

Bedövningsmetoder

1. Djur får endast avlivas efter bedövning i enlighet med de metoder och de särskilda krav för tillämpningen av dessa metoder som anges i bilaga I. Avsaknad av medvetande och känsel ska bibehållas till dess att djuret är dött.

De metoder i bilaga I som inte leder till omedelbar död (nedan kallad *enkel bedövning*) ska så snart som möjligt följas av ett

förfarande som medför död, till exempel avblodning, hjärnsondning, elavlivning eller långvarig syrebrist.

2. Bilaga I kan komma att ändras i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2 för att sådana vetenskapliga och tekniska framsteg som grundar sig på yttrande från Efsa ska kunna beaktas.

Varje sådan ändring ska säkerställa en djurskyddsnivå som åtminstone motsvarar den som säkerställs genom de metoder som redan finns.

3. Gemenskapsriktlinjer för metoderna i bilaga I får antas i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2.

4. Kraven i punkt 1 ska inte gälla beträffande djur som slaktas med särskilda metoder som påbjuds av religiösa riter, under förutsättning att slakten äger rum i ett slakteri.

Artikel 5

Kontroll av bedövning

1. Företagarna ska se till att personer med ansvar för bedövning eller annan utsedd personal regelbundet kontrollerar att djuren inte visar några tecken på medvetande eller känsel under perioden mellan bedövningsprocessens slut och döden.

Dessa kontroller ska ske på ett tillräckligt representativt urval av djur och frekvensen ska fastställas med hänsyn till resultaten av tidigare kontroller och till alla faktorer som kan ha betydelse för bedövningsprocessens effektivitet.

Om resultatet av kontrollerna visar att ett djur inte är tillräckligt bedövat, ska den person som ansvarar för bedövningen omedelbart vidta de lämpliga åtgärder som anges i de standardrutiner som utarbetats i enlighet med artikel 6.2.

2. Om djuren vid tillämpningen av artikel 4.4 avlivas utan föregående bedövning, ska personer med ansvar för slakten utföra systematiska kontroller för att se till att djuren inte visar några tecken på medvetande eller känsel innan de lösgörs ur fixeringen och inte heller visar några livstecken innan ytterligare steg får utföras i slaktprocessen.

3. Vid tillämpningen av punkterna 1 och 2 kan företagarna utnyttja de kontrollförfaranden som anges i de vägledningar för god praxis som avses i artikel 13.

4. I tillämpliga fall, och på grundval av ett yttrande från Efsa kan undantag från kraven i punkt 1 göras i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2, i syfte att ta hänsyn till att vissa bedövningsmetoder är mycket tillförlitliga.

Artikel 6

Standardrutiner

1. Företagarna ska planera avlivning av djur och därmed sammanhängande verksamhet i förväg och utföra dessa i enlighet med standardrutiner.

2. Företagarna ska fastställa och tillämpa sådana standardrutiner som garanterar att avlivning och därmed sammanhängande verksamhet utförs i enlighet med artikel 3.1.

Avseende bedövning ska standardrutinerna

- a) beakta tillverkarnas rekommendationer,
- b) på grundval av tillgängliga vetenskapliga belägg, och för varje bedövningsmetod, fastställa de centrala parametrar i kapitel I, bilaga I, som säkerställer att djuren bedövas effektivt,
- c) ange de åtgärder som bör vidtas om de kontroller som avses i artikel 5 visar att ett djur inte är tillräckligt bedövat eller, för djur som slaktats i enlighet med artikel 4.4, att djuret fortfarande uppvisar livstecken.

3. Vid tillämpningen av punkt 2 i denna artikel får en företagare använda de standardrutiner som anges i de vägledningar för god praxis som avses i artikel 13.

4. Företagarna ska på begäran göra sina standardrutiner tillgängliga för den behöriga myndigheten.

Artikel 7

Kompetensnivå och kompetensbevis

1. Avlivning av djur och därmed sammanhängande verksamhet får endast utföras av personer som har lämplig kompetens-

nivå för att göra detta och utan att djuren orsakas sådan smärta, plåga eller lidande som kan undvikas.

2. Företagarna ska se till att följande steg i slaktprocessen endast utförs av personer som för dessa verksamheter innehar ett sådant kompetensbevis som avses i artikel 21 och vilket styrker att de kan utföra dem i enlighet med bestämmelserna i denna förordning:

- a) Hantering och vård av djur före fixering.
- b) Fixering av djur för bedövning eller avlivning.
- c) Bedövning av djur.
- d) Bedömning av om bedövningen varit effektiv.
- e) Länkning eller annan upphängning av levande djur.
- f) Avblodning av levande djur.
- g) Slakt i enlighet med artikel 4.4.

3. Utan att det påverkar skyldigheten i punkt 1 i denna artikel ska avlivning av pälsdjur ske i närvaro och under direkt överinseende av en person som innehar ett sådant kompetensbevis som avses i artikel 21 och vilket utfärdats för alla de steg i avlivningsprocessen som utförs under dennes överinseende. Företagare som har pälsfarmer ska i förväg meddela den behöriga myndigheten när djur ska avlivas.

Artikel 8

Bruksanvisningar för fixerings- och bedövningsutrustning

Produkter som saluförs eller annonseras ut som fixerings- eller bedövningsutrustning får endast säljas när de åtföljs av lämpliga bruksanvisningar på ett sätt som garanterar optimala förhållanden för djurskydd. Tillverkarna ska även offentliggöra dessa anvisningar via Internet.

Anvisningarna ska särskilt avse följande:

- a) Art, kategori, kvantitet och/eller vikt på de djur som utrustningen är avsedd för.

- b) Rekommenderade parametrar för olika användningsområden, inbegripet de centrala parametrarna i kapitel I i bilaga I.
- c) För bedövningsutrustning, en metod för hur utrustningens effektivitet ska övervakas när det gäller överensstämmelsen med bestämmelserna i denna förordning.
- d) Rekommendationer för underhåll och, vid behov, kalibrering av bedövningsutrustning.

Artikel 9

Användning av fixerings- och bedövningsutrustning

1. Företagarna ska se till att all utrustning som används för fixering eller bedövning av djur underhålls och kontrolleras i enlighet med tillverkarens anvisningar och av personal som särskilt utbildats för denna uppgift.

Företagarna ska föra journal över underhållsåtgärderna. De ska bevara dessa journaler under minst ett år och, på begäran, göra dem tillgängliga för den behöriga myndigheten.

2. Där djur bedövas ska företagarna se till att det finns lämplig reservutrustning omedelbart tillgänglig på plats och att denna används om den bedövningsutrustning som ursprungligen skulle användas inte fungerar. Reservmetoden kan skilja sig från den metod som först användes.

3. Företagarna ska se till att djur inte placeras i fixeringsanordningen, eller i en anordning där huvudet fixeras, förrän den person som ansvarar för bedövning eller avblodning är beredd att bedöva eller avbloda dem så fort som möjligt.

Artikel 10

Privat konsumtion i hemmet

Endast kraven i artiklarna 3.1, 4.1 och 7.1 ska tillämpas vid slakt och därmed sammanhängande verksamhet då andra djur än fjäderfä, kaniner och harar slaktas utanför ett slakteri och då slakten sker för privat konsumtion i hemmet och utförs av djurens ägare eller en person under ägarens ansvar och överinseende.

Kraven i artikel 15.3 och i punkterna 1.8–1.11, 3.1 och i den mån som den gäller enkel bedövning 3.2 i bilaga III ska emellertid också tillämpas vid slakt utanför ett slakteri då andra djur än fjäderfä, kaniner, harar, grisar, får och getter slaktas för privat konsumtion i hemmet och då slakten utförs av djurens ägare eller en person under ägarens ansvar och överinseende.

Artikel 11

Direkta leveranser av små kvantiteter fjäderfä, kaniner och harar

1. Endast kraven i artiklarna 3.1, 4.1 och 7.1 ska tillämpas vid slakt av fjäderfä, kaniner och harar på gården för direkt leverans av små kvantiteter kött från producenten till slutkonsumenten eller till lokala detaljhandelsföretag som levererar sådant kött direkt till slutkonsumenten som färskt kött, förutsatt att antalet djur som slaktas på gården inte överstiger det högsta antal djur som ska fastställas i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2.

2. Kraven i kapitlen II och III i denna förordning ska tillämpas vid slakt av sådana djur om deras antal överstiger det högsta antal som avses i punkt 1 i denna artikel.

Artikel 12

Import från tredjeländer

Kraven i kapitlen II och III i denna förordning ska gälla vid tillämpningen av artikel 12.2 a i förordning (EG) nr 854/2004.

Det hälsointyg som åtföljer kött som importeras från tredjeländer ska kompletteras med ett intyg som visar att krav som åtminstone motsvarar dem som anges i kapitlen II och III i denna förordning har uppfyllts.

Artikel 13

Utarbetande av och information om vägledningar för god praxis

1. Medlemsstaterna ska främja utarbetandet av och information om vägledningar för god praxis för att underlätta genomförandet av denna förordning.

2. När sådana vägledningar för god praxis skrivs, ska dessa utvecklas av företagarnas organisationer vilka också ska sköta informationen om vägledningarna och detta ska ske

a) i samråd med företrädare för icke-statliga organisationer, behöriga myndigheter och andra berörda parter,

b) med beaktande av de vetenskapliga yttranden som avses i artikel 20.1 c.

3. Den behöriga myndigheten ska bedöma vägledningarna för god praxis för att se till att de har utarbetats i enlighet med punkt 2 och att de överensstämmer med de riktlinjer som finns inom gemenskapen.

4. Om företagarnas organisationer underlåter att lägga fram vägledningar för god praxis, får den behöriga myndigheten utarbeta och offentliggöra egna vägledningar för god praxis.

5. Medlemsstaterna ska, till kommissionen, översända alla vägledningar för god praxis som godkänts av den behöriga myndigheten. Kommissionen ska upprätta och föra ett register-system över dessa vägledningar och göra detta tillgängligt för medlemsstaterna.

KAPITEL III

TILLÄGGSKRAV FÖR SLAKTERIER

Artikel 14

Slakteriers utformning, konstruktion och utrustning

1. Företagarna ska se till att slakterier är utformade, konstruerade och utrustade i enlighet med bestämmelserna i bilaga II.

2. För tillämpningen av denna förordning ska företagarna, på begäran för varje slakteri, till den behöriga myndighet som avses i artikel 4 i förordning (EG) nr 853/2004, överlämna åtminstone följande uppgifter:

- a) Det maximala antalet djur per timme för varje slaktlinje.
- b) De djur- och viktkategorier för vilka tillgänglig fixerings- eller bedövningsutrustning får användas.
- c) Maximal kapacitet för varje uppställningsområde.

När den behöriga myndigheten godkänner slakteriet ska den göra en bedömning av den information som företagaren har lämnat i enlighet med första stycket.

3. Följande får antas i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2:

- a) Undantag för mobila slakterier från bestämmelserna i bilaga II.

- b) Ändringar som krävs för att anpassa bilaga II till vetenskaplig och teknisk utveckling.

I avvaktan på antagandet av de undantag som avses i led a i första stycket får medlemsstaterna fastställa eller behålla nationella bestämmelser som gäller mobila slakterier.

4. Gemenskapsriktlinjer för tillämpningen av punkt 2 i denna artikel och bilaga II får antas i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2.

Artikel 15

Hantering och fixering i slakterier

1. Företagarna ska se till att driftsbestämmelserna för slakterier i bilaga III följs.

2. Företagarna ska se till att alla djur som avlivas i enlighet med artikel 4.4 utan föregående bedövning fixeras individuellt. Idisslare ska fixeras mekaniskt.

Fixering av nötkreatur får inte ske genom att djuren vänds upp och ner eller tvingas till onaturliga ställningar, utom när det gäller djur som slaktas i enlighet med artikel 4.4 och förutsatt att fixeringsanordningen hindrar djuret från att röra huvudet såväl i sid- som i höjdled och att den kan regleras så att den kan anpassas efter djurets storlek.

3. Följande fixeringsmetoder är förbjudna:

- a) Upphängning av djur som är vid medvetande.
- b) Mekanisk fastspänning eller fastbindning av djurens fötter eller ben.
- c) Avskärning av ryggmärgen, t.ex. med en krumkniv eller en dolk.
- d) Användning av elektrisk ström för att immobilisera djuret om den inte bedövar eller dödar djuren under kontrollerade förhållanden, särskilt varje användning av elektrisk ström som inte omsluter djurets hjärna.

Leden a och b ska dock inte tillämpas vid upphängning av fjäderfä.

4. För att ta hänsyn till vetenskaplig och teknisk utveckling, inbegripet ett yttrande från Efsa, får bilaga III ändras i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2.

5. Gemenskapsriktlinjer för tillämpningen av bestämmelserna i bilaga III får antas i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2.

Artikel 16

Övervakningsförfaranden i slakterier

1. För tillämpning av artikel 5 ska företagarna inrätta och tillämpa lämpliga övervakningsförfaranden i slakterier.

2. De övervakningsförfaranden som avses i punkt 1 i denna artikel ska beskriva hur de kontroller som avses i artikel 5 ska utföras och ska minst omfatta följande:

- a) Namn på de personer som har ansvar för övervakningsprocessen.
- b) Indikatorer för att påvisa tecken på medvetenlöshet och medvetande eller på förmåga att känna hos djuren. Indikatorer för att påvisa att djur som slaktas i enlighet med artikel 4.4 inte visar livstecken.
- c) Kriterier för att avgöra om de resultat som indikatorerna som avses i led b visar är tillfredsställande.
- d) Förhållandena och/eller tidpunkten för när övervakningen ska äga rum.
- e) Antal djur i varje urval som ska kontrolleras under övervakningen.
- f) Lämpliga förfaranden för att, om de kriterier som avses i led c inte uppfylls, se till att bedövnings- eller avlivningsmomenten ses över så att orsakerna till bristerna kan fastställas och åtgärdas.

3. Företagarna ska inrätta ett särskilt övervakningsförfarande för varje slaktlinje.

4. När frekvensen av kontrollerna bestäms ska hänsyn tas till de främsta riskfaktorerna, t.ex. om ändringar förekommer i

fråga om typ av eller storlek på de djur som ska slaktas eller personalens arbetsschema, så att tillförlitliga resultat kan garanteras.

5. Vid tillämpningen av punkterna 1–4 i denna artikel får företagarna använda de övervakningsförfaranden som anges i de vägledningar för god praxis som avses i artikel 13.

6. Gemenskapsriktlinjer för övervakningsförfaranden i slakterier får antas i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2.

Artikel 17

Djurskyddsansvarig

1. Företagarna ska utse en djurskyddsansvarig för varje slakteri som ska bistå dem med att se till att bestämmelserna i denna förordning efterlevs.

2. Den djurskyddsansvarige ska vara direkt underställd företagaren och ska avge rapport om djurskyddsfrågor direkt till denne. Den djurskyddsansvarige ska ha befogenheter att kräva att slakteripersonalen vidtar de korrigerande åtgärder som krävs för att säkerställa att bestämmelserna i denna förordning följs.

3. Den djurskyddsansvariges ansvarsområden ska fastställas i slakteriets standardrutiner och den berörda personalen ska vara fullständigt informerad om detta.

4. Den djurskyddsansvarige ska inneha ett sådant kompetensbevis som avses i artikel 21 och som ska gälla för all slakteriverksamhet i de slakterier för vilka denne är ansvarig.

5. Den djurskyddsansvarige ska föra ett register över de åtgärder som vidtagits för att förbättra djurskyddet i det slakteri där denne utför sina uppgifter. Detta register ska bevaras i åtminstone ett år och ska på begäran göras tillgängligt för den berörda myndigheten.

6. Punkterna 1–5 ska inte gälla i slakterier där färre än 1 000 daggdjursenheter eller 150 000 fåglar eller kaniner slaktas per år.

I första stycket avses med *djurenhet* en standardiserad måttenhet som gör det möjligt att lägga samman de olika djurkategorierna för att de ska kunna jämföras.

Vid tillämpning av första stycket ska medlemsstaterna använda följande omräkningstal:

- a) Vuxna nötkreatur enligt rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter (enda förordningen om de gemensamma organisationerna av marknaden) ⁽¹⁾ och hästdjur: 1 djurenhet.
- b) Andra nötkreatur: 0,50 djurenheter.
- c) Gris med en levande vikt över 100 kg: 0,20 djurenheter.
- d) Övriga grisar: 0,15 djurenheter.
- e) Får och getter: 0,10 djurenheter.
- f) Lamm, killingar och spädgrisar med en levande vikt under 15 kg: 0,05 djurenheter.

KAPITEL IV

BESÄTTNINGSAVLIVNING OCH NÖDAVLIVNING

Artikel 18

Besättningsavlivning

1. Den behöriga myndighet som ansvarar för besättningsavlivningen ska innan denna påbörjas fastställa en handlingsplan för att säkerställa att bestämmelserna i denna förordning efterlevs.

I de beredskapsplaner som krävs enligt gemenskapslagstiftningen om djurhälsa ska det särskilt ingå sådana bedövnings- och avlivningsmetoder samt motsvarande standardrutiner som kan behövas för att efterlevnaden av bestämmelserna i denna förordning ska säkerställas och de ska grunda sig på de antaganden som gjorts i beredskapsplanen angående i vilken omfattning och var utbrott av sjukdom kan tänkas ske.

2. Den behöriga myndigheten ska

- a) se till att sådan avlivning utförs i enlighet med den handlingsplan som avses i punkt 1,
- b) vidta alla lämpliga åtgärder för att tillförsäkra djuren välbefinnande under bästa möjliga omständigheter.

3. Vid tillämpning av denna artikel och i undantagsfall får den behöriga myndigheten bevilja undantag från en eller flera av bestämmelserna i denna förordning om myndigheten finner det sannolikt att efterlevnaden skulle påverka människors hälsa negativt eller om det i betydande grad skulle fördröja bekämpandet av en sjukdom.

4. Senast den 30 juni varje år ska den behöriga myndighet som avses i punkt 1, till kommissionen överlämna en rapport om den besättningsavlivning som skett under det föregående året samt göra rapporten allmänt tillgänglig via Internet.

För varje besättningsavlivning ska rapporten särskilt innehålla följande:

- a) Orsakerna till besättningsavlivningen.
- b) Antal avlivade djur och berörda arter.
- c) Bedövnings- och avlivningsmetoder som använts.
- d) Beskrivning av svårigheter vid besättningsavlivningen och, i tillämpliga fall, vilka lösningar som använts för att lindra eller minimera de berörda djurens lidande.
- e) Eventuella undantag som beviljats i enlighet med punkt 3.

5. Gemenskapsriktlinjer för utarbetande och tillämpning av handlingsplaner för besättningsavlivning får antas i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2.

6. I förekommande fall, för att beakta information som samlats in genom ADNS, får undantag från rapporteringsskyldigheten i punkt 4 i denna artikel göras i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2.

⁽¹⁾ EUT L 299, 16.11.2007, s. 1.

Artikel 19

Nödavlivning

Vid nödavlivning ska djurhållaren för de berörda djuren vidta alla nödvändiga åtgärder för att avliva djuren så snabbt som möjligt.

KAPITEL V

BEHÖRIG MYNDIGHET

Artikel 20

Vetenskapligt stöd

1. Varje medlemsstat ska se till att tillräckligt oberoende vetenskapligt stöd på begäran är tillgängligt för att bistå de behöriga myndigheterna genom att tillhandahålla

- a) vetenskaplig och teknisk sakkunskap för godkännande av slakterier i enlighet med artikel 14.2 och utvecklandet av nya bedövningsmetoder,
- b) vetenskapliga yttranden om tillverkarens anvisningar för användning och underhåll av fixerings- och bedövningsutrustning,
- c) vetenskapliga yttranden om vägledningar för god praxis som utarbetats inom dess territorium för tillämpningen av denna förordning,
- d) rekommendationer för tillämpningen av denna förordning, särskilt vad avser inspektioner och revisioner,
- e) yttranden om separata organs och enheters förmåga och lämplighet att uppfylla kraven i artikel 21.2.

2. Det vetenskapliga stödet får utgöras av ett nätverk under förutsättning att alla de uppgifter som anges i punkt 1 utförs när det gäller all relevant verksamhet som äger rum i den berörda medlemsstaten.

I detta syfte ska varje medlemsstat utse en enda kontaktpunkt samt göra denna tillgänglig för allmänheten via Internet. En sådan kontaktpunkt ska ansvara för att utbyte sker med kontaktpunktens motsvarigheter i andra medlemsländer och med kommissionen beträffande teknisk och vetenskaplig information och bästa praxis avseende tillämpningen av denna förordning.

Artikel 21

Kompetensbevis

1. För tillämpningen av artikel 7 ska medlemsstaterna utse den behöriga myndighet som ansvarar för att

- a) se till att det finns utbildning för personal som deltar i avlivning och därmed sammanhängande verksamhet,
- b) utfärda kompetensbevis som styrker att en person avlagt ett oberoende slutprov; innehållet i provet ska vara relevant för de berörda djurkategorierna och de verksamheter som avses i artikel 7.2 och 7.3 samt de ämnen som anges i bilaga IV,
- c) godkänna utbildningsprogram för de kurser som avses i led a och innehåll och form för det prov som avses i led b.

2. Den behöriga myndigheten får delegera slutprov samt utfärdandet av kompetensbevis till ett separat organ eller en separat enhet som

- a) har den sakkunskap, personal och utrustning som behövs,
- b) är oberoende och fri från intressekonflikter när det gäller slutprovet och utfärdandet av kompetensbevis.

Den behöriga myndigheten får också delegera anordnandet av utbildningskurser till ett separat organ eller en separat enhet som har den sakkunskap, personal och utrustning som behövs.

Uppgifterna om organ och enheter till vilka sådana uppgifter har delegerats ska göras tillgängliga för allmänheten av den behöriga myndigheten via Internet.

3. Av kompetensbeviset ska det framgå för vilka djurkategorier, för vilken typ av utrustning och för vilka verksamheter enligt artikel 7.2 och 7.3 som det gäller för.

4. Medlemsstaterna ska erkänna kompetensbevis som är utfärdade i en annan medlemsstat.

5. Den behöriga myndigheten får utfärda tillfälliga kompetensbevis under förutsättning att

- a) sökanden är registrerad på en av de utbildningskurser som avses i punkt 1 a,

- b) sökanden ska arbeta i närvaro och under direkt överinseende av en annan person som innehar ett kompetensbevis som utfärdats för den specifika verksamhet som ska utföras,
- c) det tillfälliga kompetensbevisets giltighetstid inte överskrider tre månader, och
- d) sökanden lämnar en skriftlig förklaring där det framgår att denne inte tidigare erhållit ett annat tillfälligt kompetensbevis av samma omfattning, eller på ett för den behöriga myndigheten tillfredsställande sätt visar att denne inte hade möjlighet att genomföra slutprovet.
6. Utan att det påverkar ett beslut som fattas av en rättslig myndighet eller en behörig myndighet om förbud mot hantering av djur, ska kompetensbevis, inklusive tillfälligt kompetensbevis, endast utfärdas om sökanden lämnar en skriftlig förklaring där det framgår att denne inte har begått en allvarlig överträdelse av gemenskapslagstiftningen och/eller den nationella lagstiftningen om djurskydd under tre år innan ett sådant kompetensbevis blev tillämpligt.
- b) kräva att företagarna ökar frekvensen av de kontroller som avses i artikel 5 och ändrar de övervakningsförfaranden som avses i artikel 16,
- c) tillfälligt eller slutgiltigt återkalla kompetensbevis som utfärdats enligt denna förordning för en person som inte längre uppvisar tillräcklig kompetens, tillräckliga kunskaper om sina uppgifter eller tillräcklig uppmärksamhet på dem för att kunna utföra den verksamhet för vilken kompetensbeviset utfärdades,
- d) tillfälligt eller slutgiltigt återkalla den delegering av befogenheter som avses i artikel 21.2,
- e) kräva att de anvisningar som avses i artikel 8 ändras med vederbörlig hänsyn tagen till de vetenskapliga yttranden som avgetts i enlighet med artikel 20.1 b.
2. När en behörig myndighet tillfälligt eller slutgiltigt återkallar ett kompetensbevis ska den informera den utfärdande behöriga myndigheten om sitt beslut.

Artikel 23

Sanktioner

Medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelser av denna förordning och de ska vidta alla erforderliga åtgärder för att se till att dessa tillämpas. De sanktioner som föreskrivs ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Medlemsstaterna ska anmäla bestämmelserna till kommissionen senast den 1 januari 2013 och utan dröjsmål anmäla eventuella efterföljande ändringar av dem.

Artikel 24

Tillämpningsbestämmelser

Eventuella tillämpningsbestämmelser för denna förordning får fastställas i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2.

KAPITEL VI

BRISTANDE EFTERLEVNAD, SANKTIONER OCH GENOMFÖRANDEBEFOGENHETER

Artikel 22

Bristande efterlevnad

1. För tillämpningen av artikel 54 i förordning (EG) nr 882/2004 får den behöriga myndigheten särskilt

- a) kräva att företagarna ändrar sina standardrutiner och särskilt saktar ner produktionshastigheten eller stoppar produktionen,

Artikel 25

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa, som inrättats enligt artikel 58 i förordning (EG) nr 178/2002.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artiklarna 5 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas.

Den tid som avses i artikel 5.6 i beslut 1999/468/EG ska vara tre månader.

KAPITEL VII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 26

Strängare nationella bestämmelser

1. Denna förordning ska inte hindra medlemsstaterna från att behålla nationella bestämmelser som syftar till att säkerställa ett mer omfattande skydd av djur vid tidpunkten för avlivning och som är i kraft vid tidpunkten för denna förordnings ikraftträdande.

Före den 1 januari 2013 ska medlemsstaterna underrätta kommissionen om sådana nationella bestämmelser. Kommissionen ska uppmärksamma övriga medlemsstater på dessa.

2. Medlemsstaterna får inom följande områden anta nationella bestämmelser som syftar till att säkerställa ett mer omfattande skydd av djur vid tidpunkten för avlivning än det som fastställs i denna förordning:

- a) Avlivning av djur och därmed sammanhängande verksamhet som sker utanför ett slakteri.
- b) Slakt och därmed sammanhängande verksamhet när det gäller hägnat vilt, inbegripet renar, enligt definitionen i punkt 1.6 i bilaga I till förordning (EG) nr 853/2004.
- c) Slakt av djur och därmed sammanhängande verksamhet i enlighet med artikel 4.4.

Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om sådana nationella bestämmelser. Kommissionen ska uppmärksamma övriga medlemsstater på dessa.

3. Om en medlemsstat, på grundval av nya vetenskapliga belägg, anser det nödvändigt att vidta åtgärder som syftar till att säkerställa ett mer omfattande skydd av djur vid tidpunkten för avlivning med avseende på de bedövningsmetoder som avses i bilaga I, ska den underrätta kommissionen om de planerade åtgärderna. Kommissionen ska uppmärksamma övriga medlemsstater på dessa.

Kommissionen ska ta upp ärendet till behandling i den kommitté som avses i artikel 25.1 inom en månad från underrättandet och ska, på grundval av ett yttrande från Efsa och i enlighet med det förfarande som avses i artikel 25.2, godkänna eller avvisa de nationella åtgärderna i fråga.

Om kommissionen anser det lämpligt, får den på grundval av de godkända nationella åtgärderna föreslå ändringar av bilaga I i enlighet med artikel 4.2.

4. En medlemsstat får inte förbjuda eller hindra att produkter av animaliskt ursprung, vilka framställts av djur som avlivats i en annan medlemsstat, sätts i omlopp inom sitt territorium med motiveringen att de berörda djuren inte har avlivats i enlighet med sina nationella bestämmelser som syftar till ett mer omfattande skydd av djur vid tidpunkten för avlivning.

Artikel 27

Rapportering

1. Senast den 8 december 2014 ska kommissionen förelägga Europaparlamentet och rådet en rapport om möjligheten att införa vissa krav när det gäller skydd av fisk vid tidpunkten för avlivning och därvid ta hänsyn till djurskyddsaspekter, socioekonomiska konsekvenser och miljökonsekvenser. Rapporten ska, om så är lämpligt, åtföljas av lagförslag i syfte att ändra denna förordning genom att införa särskilda bestämmelser för skydd av fisk vid tidpunkten för avlivning.

I avvaktan på att dessa åtgärder antas, får medlemsstaterna behålla eller anta nationella bestämmelser för skydd av fisk vid tidpunkten för avlivning och de ska informera kommissionen om detta.

2. Senast den 8 december 2012 ska kommissionen förelägga Europaparlamentet och rådet en rapport om system för fixering av nötkreatur där djuren vänds upp och ner eller tvingas till onaturliga ställningar. Denna rapport ska grundas på resultaten av en vetenskaplig undersökning där dessa system jämförs med system där nötkreaturen hålls i upprätt läge och ska beakta djurskyddsaspekter och socioekonomiska konsekvenser, inbegripet i vad mån de religiösa samfunden accepterar sådana system samt säkerhet för dem som ska sköta systemen. Denna rapport ska, om så är lämpligt, åtföljas av lagförslag i syfte att ändra denna förordning när det gäller systemen för fasthållning av nötkreatur där djuren vänds upp och ner eller tvingas till onaturliga ställningar.

3. Senast den 8 december 2013 ska kommissionen förelägga Europaparlamentet och rådet en rapport om olika bedövningsmetoder för fjäderfä och särskilt vattenbad för bedövning av flera fåglar samtidigt och samtidigt ta hänsyn till djurskyddsaspekter, socioekonomiska konsekvenser och miljökonsekvenser.

*Artikel 28***Upphävande**

1. Direktiv 93/119/EEG ska upphöra att gälla.

För tillämpningen av artikel 29.1 i denna förordning ska dock följande bestämmelser i direktiv 93/119/EEG fortsätta att gälla:

a) Bilaga A:

i) Punkt 1 i avsnitt I.

ii) Punkt 1, punkt 3 andra meningen, punkterna 6, 7 och 8 samt punkt 9 första meningen i avsnitt II.

b) Punkt 3.A.2, första stycket i punkterna 3.B.1, 3.B.2, 3.B.4 och punkterna 4.2 och 4.3 i avsnitt II i bilaga C.

2. Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till denna förordning.

*Artikel 29***Övergångsbestämmelser**

1. Till och med den 8 december 2019 ska artikel 14.1 endast gälla nya slakterier eller ny utformning, konstruktion eller utrustning som omfattas av bestämmelserna i bilaga II och som inte har tagits i bruk före den 1 januari 2013.

2. Till och med den 8 december 2015 får medlemsstaterna föreskriva att kompetensbevis som avses i artikel 21 utfärdas genom ett förenklat förfarande till personer som kan visa att de har minst tre års relevant yrkeserfarenhet.

*Artikel 30***Ikraftträdande**

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 1 januari 2013.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 24 september 2009.

På rådets vägnar

M. OLOFSSON

Ordförande

BILAGA I

FÖRTECKNING ÖVER BEDÖVNINGSMETODER OCH DÄRMED SAMMANHÄNGANDE SPECIFIKATIONER

(som det hänvisas till i artikel 4)

KAPITEL I

Metoder

Tabell 1 – Mekaniska metoder

Nr	Namn	Beskrivning	Användningsbetingelser	Grundläggande parametrar	Särskilda krav på vissa metoder – se kapitel II i denna bilaga
1	Anordning med penetrerande bult	Allvarlig och irreversibel skada på hjärnan framkallad av ett slag och penetration av en bultpistol. Enkel bedövning.	Alla arter. Slakt, besättningsavlivning och andra situationer.	Skottets placering och riktning. Bulten ska ha lämplig hastighet, inträngningsdjup och diameter enligt djurets storlek och art. Längsta intervall mellan bedövning och avblodning (sekunder).	Ej tillämpligt.
2	Anordning med icke-penetrerande bult	Allvarlig skada på hjärnan framkallad av ett slag av en bultpistol utan penetration. Enkel bedövning.	Idisslare, fjäderfä, kaniner och harar. Enbart slakt för idisslare. Slakt, besättningsavlivning och andra situationer för fjäderfä, kaniner och harar.	Skottets placering och riktning. Bulten ska ha lämplig hastighet, diameter och form enligt djurets storlek och art. Storleken på den patron som används. Längsta intervall mellan bedövning och avblodning (sekunder).	Punkt 1
3	Vapen med fri projektil	Svår och irreversibel hjärnskada framkallad av ett slag och penetration av en eller flera projektiler.	Alla arter. Slakt, besättningsavlivning och andra situationer.	Skottets placering. Patronstorlek och kaliber. Projektiltyp	Ej tillämpligt.
4	Maceration	Omedelbar krossning av hela djuret.	Kycklingar upp till 72 timmar och okläckta ägg. Alla situationer andra än slakt.	Maximala antalet fåglar per omgång. Avstånd mellan blad och rotationshastighet. Åtgärd för att förhindra överbelastning.	Punkt 2.
5	Halsdislokation	Manuell eller mekanisk sträckning och vridning av nacken som leder till cerebral ischemi.	Fjäderfä upp till 5 kg levande vikt. Slakt, besättningsavlivning och andra situationer.	Ej tillämpligt.	Punkt 3.

Nr	Namn	Beskrivning	Användningsbetingelser	Grundläggande parametrar	Särskilda krav på vissa metoder – se kapitel II i denna bilaga
6	Slag mot huvudet	Kraftigt och välriktat slag mot huvudet och som allvarligt skadar hjärnan.	Spädgrisar, lamm, killingar, kaniner, harar, pälsdjur och fjäderfå up till 5 kg levande vikt. Slakt, besättningsavlivning och andra situationer.	Slagets kraft och dess träffpunkt.	Punkt 3.

Tabell 2 – Elektriska metoder

Nr	Namn	Beskrivning	Användningsbetingelser	Grundläggande parametrar	Särskilda krav i kapitel II i denna bilaga
1	Elektrisk bedövning, enbart över huvudet	Hjärnan exponeras för ström vilket genererar en generaliserad epileptiform aktivitet på elektroencefalogram (EEG). Enkel bedövning.	Alla arter. Slakt, besättningsavlivning och andra situationer.	Lägsta strömstyrka (A eller mA). Lägsta spänning (V). Högsta frekvens (Hz). Kortaste exponeringstid. Längsta intervall mellan bedövning och avblodning (sekunder). Kalibreringsfrekvens för utrustningen. Optimering av strömstyrkan. Förebyggande av elchocker före bedövningen. Elektrodernas placering och kontaktyta.	Punkt 4.
2	Elektrisk bedövning över hela kroppen	Kroppen exponeras för ström som samtidigt genererar generaliserad epileptiform aktivitet på EEG och leder till hjärtflimmer eller till att hjärtat stannar. Enkel bedövning vid slakt.	Alla arter. Slakt, besättningsavlivning och andra situationer.	Lägsta strömstyrka (A eller mA). Lägsta spänning (V). Högsta frekvens (Hz). Kortaste exponeringstid. Kalibreringsfrekvens för utrustningen. Optimering av strömstyrkan. Förebyggande av elchocker före bedövningen. Elektrodernas placering och kontaktyta. Längsta intervall mellan bedövning och avblodning (sekunder) vid enkel bedövning.	Punkt 5.

Nr	Namn	Beskrivning	Användningsbetingelser	Grundläggande parametrar	Särskilda krav i kapitel II i denna bilaga
3	Strömförande vattenbad	Med hjälp av vattenbad passerar ström genom hela kroppen vilket genererar generaliserad epileptiform aktivitet på EEG och eventuellt leder till hjärtflimmer eller till att hjärtat stannar. Enkel bedövning utom när frekvensen är lika med eller lägre än 50 Hz.	Fjäderfä. Slakt, besättningsavlivning och andra situationer.	Lägsta strömstyrka (A eller mA). Lägsta spänning (V). Högsta frekvens (Hz). Kalibreringsfrekvens för utrustningen. Förebyggande av elchocker före bedövningen. Minimering av smärta vid upphängning. Optimering av strömstyrkan. Längsta upphängningstid före vattenbadet. Kortaste exponeringstid för varje djur. Fåglarna ska sänkas ned till vingbasen. Längsta intervall mellan bedövning och avblodning (sekunder) för frekvens högre än 50 Hz (sekunder).	Punkt 6.

Tabell 3 – Gasmeter

Nr	Namn	Beskrivning	Användningsbetingelser	Grundläggande parametrar	Särskilda krav i kapitel II i denna bilaga
1	Koldioxid i höga koncentrationer	Djur som är vid medvetande exponeras direkt eller gradvis för en gasblandning som innehåller mer än 40 % koldioxid. Metoden kan användas i schakt, tunnlar, containrar eller i förväg förseglade byggnader. Enkel bedövning vid slakt av grisar.	Grisar, mårddjur, chinchillor, fjäderfä utom ankor och gäss. Slakt enbart av grisar. Andra situationer än slakt av fjäderfä, mårddjur, chinchillor, grisar.	Koldioxidkoncentration. Exponeringstid. Längsta intervall mellan bedövning och avblodning (sekunder) vid enkel bedövning. Gaskvalitet. Gastemperatur.	Punkt 7. Punkt 8.
2	Koldioxid i två faser	Djur som är vid medvetande exponeras gradvis för en gasblandning som innehåller högst 40 % koldioxid, följt av en högre koldioxidkoncentration när djuren har förlorat medvetandet.	Fjäderfä. Slakt, besättningsavlivning och andra situationer.	Koldioxidkoncentration. Exponeringstid. Gaskvalitet. Gastemperatur.	Ej tillämpligt.

Nr	Namn	Beskrivning	Användningsbetingelser	Grundläggande parametrar	Särskilda krav i kapitel II i denna bilaga
3	Koldioxid tillsammans med inerta gaser	Djur som är vid medvetande exponeras direkt eller gradvis för en gasblandning som innehåller högst 40 % koldioxid tillsammans med inerta gaser vilket leder till syrebrist. Metoden kan användas i schakt, behållare, tunnlar, containrar eller i förväg förseglade byggnader. Enkel bedövning av grisar om exponeringstiden för lägst 30 % koldioxid understiger 7 minuter. Enkel bedövning av fjäderfä om den totala exponeringstiden för minst 30 % koldioxid understiger 3 minuter.	Gris och fjäderfä. Slakt, besättningsavlivning och andra situationer.	Koldioxidkoncentration. Exponeringstid. Längsta intervall mellan bedövning och avblodning (sekunder) vid enkel bedövning. Gaskvalitet. Gastemperatur. Syrekoncentration.	Punkt 8.
4	Inerta gaser	Djur som är vid medvetande exponeras direkt eller gradvis för en blandning av inerta gaser såsom argon eller kväve vilket leder till syrebrist. Metoden kan användas i schakt, behållare, tunnlar, containrar eller i förväg förseglade byggnader. Enkel bedövning vid slakt av grisar. Enkel bedövning av fjäderfä om den totala exponeringstiden för syrebrist är kortare än 3 minuter.	Gris och fjäderfä. Slakt, besättningsavlivning och andra situationer.	Syrekoncentration. Exponeringstid. Gaskvalitet. Längsta intervall mellan bedövning och avblodning (sekunder) vid enkel bedövning. Gasens temperatur.	Punkt 8.
5	Kolmonoxid (ren källa)	Djur som är vid medvetande exponeras för en gasblandning som innehåller mer än 4 % kolmonoxid.	Pälsdjur, fjäderfä och spädgrisar. Andra situationer än slakt.	Gaskvalitet. Kolmonoxidkoncentration. Exponeringstid. Gastemperatur.	Punkterna 9.1, 9.2 och 9.3
6	Kolmonoxid tillsammans med andra gaser	Djur som är vid medvetande exponeras för en gasblandning som innehåller mer än 1 % kolmonoxid tillsammans med andra giftiga gaser.	Pälsdjur, fjäderfä och spädgrisar. Andra situationer än slakt.	Kolmonoxidkoncentration. Exponeringstid. Gastemperatur. Filtrering av gas från motor.	Punkt 9.

Tabell 4 – Övriga metoder

Nr	Namn	Beskrivning	Användningsbetingelser	Grundläggande parametrar	Särskilda krav i kapitel II i denna bilaga
1	Dödlig injektion	Förlust av medvetande och känsel åtföljt av irreversibel död framkallad genom injektion av veterinärmedicinska läkemedel.	Alla arter. Andra situationer än slakt.	Injektionstyp. Användande av godkända läkemedel.	Ej tillämpligt.

KAPITEL II

Särskilda krav för vissa metoder

1. Anordning med icke-penetrerande bult

När denna metod används ska företagarna se till att skallfraktur undviks.

Denna metod ska endast användas för idisslare som väger mindre än 10 kg levande.

2. Maceration

Denna metod ska leda till att djuret ögonblickligen krossas och omgående dör. Utrustningen ska bestå av snabbt roterande, mekaniskt drivna, knivar eller gummistift. Utrustningens kapacitet ska vara tillräckligt hög för att tillförsäkra att alla djur avlivs snabbt, även då det är fråga om ett större antal djur.

3. Halsdislokation och slag mot huvudet

Dessa metoder får inte användas rutinmässigt utan endast när inga andra metoder för bedövning finns tillgängliga.

Dessa metoder får i slakterier endast användas som en reservmetod för bedövning.

Ingen får avliva mer än 70 djur per dag genom manuell halsdislokation eller slag mot huvudet.

Manuell halsdislokation får inte användas på djur som väger mer än 3 kg levande.

4. Elektrisk bedövning, enbart över huvudet

4.1 Vid användning av elektrisk bedövning enbart över huvudet ska elektroderna placeras på båda sidor om skallen och anpassas efter dess storlek.

4.2 Elektrisk bedövning över huvudet ska utföras i enlighet med kraven på lägsta strömstyrka i tabell 1.

Tabell 1 – Lägsta strömstyrka vid elektrisk bedövning över huvudet

Djurkategori	Nötkreatur, 6 månader eller äldre	Nötkreatur, yngre än 6 månader	Får och get	Gris	Höns	Kalkon
Lägsta strömstyrka	1,28 A	1,25 A	1,00 A	1,30 A	240 mA	400 mA

5. Elektrisk bedövning över hela kroppen

5.1 Får, get och gris

Strömstyrkan vid elektrisk bedövning över hela kroppen, ska uppgå till minst 1 ampere för får och get och 1,30 ampere för gris.

5.2 Räv

Elektroderna ska placeras i mun och rektum med en strömstyrka om lägst 0,3 ampere och spänning om lägst 110 volt under minst tre sekunder.

5.3 Chinchilla

Elektroderna ska placeras från öra till svans med en strömstyrka om lägst 0,57 ampere under minst 60 sekunder.

6. Strömförande vattenbad för bedövning av fjäderfä

6.1 Djur får inte länkas om de är för små för att bedövas i strömförande vattenbad eller om länkningen sannolikt orsakar smärta eller ökar redan uppkommen smärta (t.ex. uppenbart skadade djur). I sådana fall ska djuren avlivas med en annan metod.

6.2 Fotbyglarna ska vara våta innan de levande fåglarna länkas och exponeras för strömmen. Fåglarna ska hängas upp i båda fötterna.

6.3 För de djur som anges i tabell 2 ska strömstyrkan uppgå till lägst de värden som framgår av tabellen och djuren ska utsättas för denna strömstyrka under minst fyra sekunder då de bedövas i strömförande vattenbad.

Tabell 2 – Krav på elektrisk utrustning vid bedövning i strömförande vattenbad
(genomsnittliga värden per djur)

Frekvens (Hz)	Höns	Kalkon	Anka och gås	Vaktel
< 200 Hz	100 mA	250 mA	130 mA	45 mA
Från 200 till 400 Hz	150 mA	400 mA	Ej tillåtet	Ej tillåtet
Från 400 till 1 500 Hz	200 mA	400 mA	Ej tillåtet	Ej tillåtet

7. Koldioxid i höga koncentrationer

När det gäller gris, mårddjur och chinchilla ska den lägsta koldioxidkoncentrationen som används vara 80 %.

8. Koldioxid, användning av inerta gaser eller en kombination av dessa gasblandningar

Under inga omständigheter får gas hamna i schaktet eller utrymmet där djur ska bedövas och avlivas på ett sådant sätt att det kan orsaka brännskador eller oro på grund av köld eller låg fuktighet.

9. Kolmonoxid (ren källa eller med andra gaser)

9.1 Djuren ska oavbrutet övervakas visuellt.

9.2 Djuren ska hanteras individuellt och man ska se till att djuret är medvetslöst eller har dött innan nästa djur hanteras.

9.3 Djuren ska hållas kvar i gasschaktet till dess att de har dött.

9.4 Utströmningsgas från en motor, som är särskilt avsedd för ändamålet att avliva djur, får användas förutsatt att den person som ansvarar för avlivningen dessförinnan har kontrollerat att den gas som används

- a) är tillräckligt avkyld,
- b) är tillräckligt filtrerad,
- c) är fri från alla irriterande ämnen eller gaser.

Motorn ska provas varje år innan avlivningen av djur äger rum.

9.5 Djuren får föras in i schaktet först när den fastställda lägsta kolmonoxidkoncentrationen har uppnåtts.

BILAGA II

UTFORMNING, KONSTRUKTION OCH UTRUSTNING I SLAKTERIER

(som det hänvisas till i artikel 14)

1. Alla stallutrymmen

1.1 Ventilationssystemen ska utformas, konstrueras och underhållas så att djurens välbefinnande ständigt kan garanteras, med hänsyn taget till förväntade väderleksförhållanden.

1.2 När mekanisk ventilation krävs ska det finnas en alarm- och reservanläggning som kan användas vid funktionsfel.

1.3 Stallutrymmen ska utformas och konstrueras så att risken för skador på djuren och uppkomsten av plötsliga ljud minimeras.

1.4 Stallutrymmen ska utformas och konstrueras så att kontroll av djuren underlättas. Det ska finnas tillräcklig fast eller flyttbar belysning så att det alltid är möjligt att kontrollera djuren.

2. Stallutrymmen för djur som inte anländer i containrar

2.1 Boxar, passager och drivgångar ska utformas och konstrueras så att

a) djuren kan förflytta sig fritt i den riktning man vill ha dem, genom att man utnyttjar det sätt på vilket de betar sig naturligt och utan att de blir störda,

b) grisar eller får kan gå bredvid varandra, utom när det gäller gångar som för till fixeringsanordningar.

2.2 Ramper och broar ska vara försedda med sidoskydd så att djuren inte kan ramla av.

2.3 Vattenförsörjningssystemen i boxarna ska utformas, konstrueras och underhållas så att samtliga djur ständigt har fri tillgång till rent vatten utan att de löper risk att skadas eller att deras rörelseförmåga begränsas.

2.4 Om väntbox används ska den vara utformad med plant golv och hela väggar mellan boxarna och den drivgång som för till bedövningsutrymmet samt vara så utformad att inga djur kan fastna eller bli nedtrampade.

2.5 Golven ska byggas och underhållas på ett sätt som minimerar risken för att djuren ska halka, falla eller skada sina fötter.

2.6 Om slakterierna har uppställningsområden utomhus utan naturligt väderskydd eller skugga, ska lämpligt skydd mot ogynnsamma väderförhållanden finnas. Om sådant skydd saknas får dessa uppställningsområden inte användas vid ogynnsamma väderförhållanden. Om det saknas en naturlig vattenkälla ska vattninganordningar finnas.

3. Utrustning och hjälpmedel för fixering

3.1 Utrustning och hjälpmedel för fixering ska utformas, konstrueras och underhållas så att de

a) optimerar tillämpningen av bedövnings- och avlivningsmetoderna,

b) förebygger skador och blödningar hos djur,

c) minimerar avvärjningsrörelser och vokalisering när djuren fixeras,

d) minimerar den tid under vilken djuret fixeras.

3.2 Fixeringsboxar avsedda för nötkreatur och som används i samband med tryckluftsbultpistoler ska utrustas med en anordning som hindrar djuret från att röra huvudet såväl i sid- som i höjdlid.

4. Elektrisk bedövningsutrustning (utom utrustning för bedövning i strömförande vattenbad)

4.1 Elektrisk bedövningsutrustning ska vara utrustad med en anordning som visar och registrerar uppgifterna om de centrala elektriska parametrarna för varje djur som bedövas. Anordningen ska vara placerad så att den är klart synlig för personalen och ska ge en tydlig ljus- och ljudsignal om exponeringstiden understiger den föreskrivna nivån. Dessa registreringar ska bevaras under minst ett år.

4.2 Automatisk elektrisk bedövningsutrustning som är kopplad till fixeringsutrustning ska avge konstant strömstyrka.

5. Utrustning för bedövning i strömförande vattenbad

5.1 Linjen med fotbyglar ska utformas och placeras så att upphängda fåglar inte stöter mot hinder och så att de utsätts för minsta möjliga stress.

5.2 Linjen med fotbyglar ska utformas så att fåglar som hängs upp inte hänger längre än en minut, så länge de är vid medvetande. Ankor, gäss och kalkoner får inte hänga längre än två minuter så länge de är vid medvetande.

5.3 Fotbyglarna längs med hela linjen fram till skällningstanken ska vara lätt tillgängliga för den händelse att djur måste avlägsnas från slaktlinjen.

5.4 För att den elektriska kontakten mellan bygel och djurens ben ska tillförsäkras utan att det orsakar smärta, ska storleken och formen på metallfotbyglarna vara anpassad till storleken på benen på de fjäderfän som ska slaktas.

5.5 Utrustning för bedövning med strömförande vattenbad ska vara försedd med en elektriskt isolerad ingångsramp och utformad och underhållen så att vattnet inte svämmar över vid ingången.

5.6 Vattenbadet ska vara utformat så att nivån som fåglarna ska sänkas ner till lätt kan anpassas.

5.7 De elektroder som är nedsänkta i vattnet ska löpa längs hela vattenbadets längd. Vattenbadet ska vara utformat och underhållet så att fotbyglarna har ständig kontakt med den jordade skenan när byglarna passerar över vattnet.

5.8 För att fåglarna ska hållas lugna ska det finnas en anordning som är i kontakt med fåglarnas bröst och som är i funktion från det ställe där fåglarna hängs upp till stället där fåglarna sänks ned i vattenbadet.

5.9 Det strömförande vattenbadet ska vara tillgängligt så att fåglar som bedövats, men som på grund av funktionsfel eller förseningar på linjen fortfarande befinner sig i vattenbadet, kan avblodas.

5.10 Elektrisk utrustning för bedövning i strömförande vattenbad ska vara försedd med en anordning som visar och registrerar uppgifterna för de centrala elektriska parametrar som används. Dessa registreringar ska bevaras under minst ett år.

6. Utrustning för bedövning av grisar och fjäderfän med gas

6.1 Utrustningen för bedövning med gas, inbegripet transportband, ska utformas och konstrueras så att

- a) gasbedövning kan ske på optimalt sätt,
- b) skador och blödningar hos djuren förebyggs,
- c) avväjningsrörelser och vokalisering vid fixeringen minimeras.

6.2 Anläggningen för bedövning med gas ska vara utrustad med teknik som kontinuerligt mäter, visar och registrerar gaskoncentration och exponeringstid och som ger en tydlig ljus- och ljudsignal om gaskoncentrationen sjunker under föreskrivet värde. Utrustningen ska placeras så att den är klart synlig för personalen. Dessa registreringar ska bevaras under minst ett år.

6.3 Anläggningen för bedövning med gas ska utformas så att djuren, även vid högsta tillåtna genomflöde, kan lägga sig ner utan att hamna ovanpå varandra.

BILAGA III

DRIFTSBESTÄMMELSER FÖR SLAKTERIER

(som det hänvisas till i artikel 15)

1. Ankomst, förflyttning och hantering av djur

1.1 Den djurskyddsansvarige eller en person som rapporterar direkt till denne ska systematiskt vid ankomst bedöma varje djuromgång från djurskyddssynpunkt i syfte att kunna göra de rätta prioriteringarna, bland annat genom att kunna avgöra vilka djur som har särskilda välfärdsbehov och vilka åtgärder som ska vidtas i sådana fall.

1.2 Djuren ska lastas av så snabbt som möjligt efter ankomsten och därefter slaktas utan onödigt dröjsmål.

Däggdjur, utom kaniner och harar, som inte direkt vid ankomsten förs till slaktplatsen ska stallas upp.

Djur som inte har slaktats tolv timmar efter ankomsten ska utfodras och därefter ges lagom mängd foder med lämpliga mellanrum. I sådana fall ska liggytorna förses med lämpligt strömedel eller motsvarande material i tillräcklig mängd, anpassat efter artens behov av komfort och antalet djur som det gäller. Materialet ska garantera en effektiv dränering eller i tillräcklig utsträckning absorbera urin och avföring.

1.3 Behållare i vilka djur transporteras ska hållas i god ordning, hanteras varsamt, särskilt om de har perforerad eller flexibel underdel och

- a) får inte kastas, tappas eller vältas omkull,
- b) ska, när så är möjligt, lastas och avlastas horisontellt och mekaniskt.

Djuren ska i möjligaste mån lastats av individuellt.

1.4 När behållare lastas ovanpå varandra ska nödvändiga försiktighetsåtgärder vidtas för att

- a) hindra att urin och avföring faller på djur i underliggande behållare,
- b) se till att behållaren står stadigt,
- c) se till att ventilationen inte hindras.

1.5 Icke avvanda djur, djur som lakterar, hondjur som har fött under transporten eller djur som levererats i behållare ska ges förtur till slakt före andra typer av djur. Om detta inte är möjligt ska åtgärder vidtas för att lindra djurens lidande, särskilt genom att

- a) djur som lakterar, mjölkas med högst 12 timmars mellanrum,
- b) se till att förhållandena är lämpliga för digivning och för det nyfödda djurets välbefinnande om ett hondjur har fött,
- c) förse djuren med vatten om de har levererats i behållare.

1.6 Däggdjur, utom kaniner och harar, som inte omedelbart förs till slaktplatsen efter avlastningen ska hela tiden ha dricksvatten tillgängligt från lämplig utrustning.

1.7 Ett jämnt flöde av djur till bedövning och avlivning ska säkerställas så att de som hanterar djuren inte behöver skynda på djuren från boxarna.

1.8 Följande ska vara förbjudet:

- a) Att utsätta djur för slag eller sparkar.

- b) Att utöva tryck på särskilt känsliga kroppsdelar på ett sätt som kan orsaka djuren smärta eller lidande som skulle kunna undvikas.
- c) Att lyfta eller släpa djuren i huvud, öron, horn, ben, svans eller päls eller hantera dem på annat sätt som kan orsaka smärta eller lidande.

Förbudet mot att lyfta djuren i benen ska emellertid inte gälla fjäderfän, kaniner och harar.

- d) Att använda pikar eller andra spetsiga redskap.
- e) Att vrida, krossa eller bryta svansen på djur eller gripa tag i ett djurs ögon.

1.9 Användning av redskap som ger elektriska stötar ska undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Under alla omständigheter får sådana redskap endast användas på fullvuxna nötkreatur och grisar som vägrar att förflytta sig och endast om djuret har fri väg framåt. Stötarna får inte vara längre än en sekund, de ska komma med tillräckligt långa intervaller och får användas endast mot djurets bakdelsmuskulatur. Stötarna får inte upprepas om djuret inte reagerar på dem.

1.10 Djuren får inte bindas fast i horn eller nosring och djurens ben får inte bindas ihop. Om djuren behöver vara bundna ska rep, tjunder eller andra hjälpmedel som används vara

- a) tillräckligt starka för att inte gå sönder,
- b) så beskaffade att djuren vid behov kan ligga ned samt äta och dricka,
- c) utformade på så sätt att det inte finns risk för strypning eller skada och så att djuren snabbt kan släppas lös.

1.11 Djur som inte kan gå ska inte släpas till slaktplatsen utan ska avlivas där de ligger.

2. Ytterligare bestämmelser för uppställning av daggdjur (utom kaniner och harar)

2.1 Djuren ska ha tillräckligt med utrymme för att kunna stå upprätta, lägga sig ned och, utom när det gäller nötkreatur som stallas i endjursboxar, vända sig.

2.2 Djuren ska stallas upp på ett säkert sätt och man ska se till att de inte kan rymma och att de skyddas mot rovdjur.

2.3 För varje uppställningsbox ska det finnas en tydlig skylt med ankomstdatum och ankomsttid och, utom när det gäller nötkreatur som stallas i endjursboxar, som anger det maximala antal djur som ska hållas.

2.4 Varje dag då slakteriet är i drift ska sjukboxar för djur som behöver särskild vård förberedas och hållas redo för omedelbar användning innan djuren ankommer.

2.5 Den djurskyddsansvarige eller en person med lämplig kompetens ska regelbundet kontrollera djurens allmäntillstånd och hälsotillstånd.

3. Avblodning av djur

3.1 Om samma person ansvarar för bedövning, fixering, upphängning och avblodning av djuren ska samtliga av dessa moment utföras på ett djur innan de utförs på ett annat djur.

3.2 Vid enkel bedövning eller slakt i enlighet med artikel 4.4 ska båda halspulsådrorna eller blodkärl från vilka de utgår, skäras av metodiskt. Elektrisk stimulering får ske endast efter att det kontrollerats att djuret är medvetslöst. Ytterligare steg i slaktprocessen eller skällning får ske endast då det har kontrollerats att djuret inte uppvisar några livstecken.

3.3 Fåglar ska inte slaktas med automatisk halsavskärning om man inte med säkerhet kan fastställa att utrustningen effektivt skurit av båda blodkärlen. Om utrustningen inte varit effektiv ska fåglarna slaktas omedelbart.

BILAGA IV

VERKSAMHET VID SLAKT OCH MOTSVARANDE KRAV VID KOMPETENSPROV

(som det hänvisas till i artikel 21)

Slaktverksamhet som avses i artikel 7.2	Ämnen i kompetensprov
All verksamhet som avses i artikel 7.2 a–g.	Djurs beteende, djurs lidande, medvetande och förmåga att känna, stress hos djur.
a) Hantering och vård av djur innan de fixeras.	Färdigheter i hantering och fixering av djur.
b) Fixering av djur för bedövning eller avlivning.	Kunskap om tillverkarnas anvisningar för den typ av fixeringsutrustning som används vid mekanisk fixering.
c) Bedövning av djur.	Färdigheter i bedövningsmetoder och kunskap om tillverkarnas anvisningar för den typ av bedövningsutrustning som används. Reservmetoder för bedövning och/eller avlivning. Grundläggande underhåll och rengöring av utrustning för bedövning och/eller avlivning.
d) Bedömning av att bedövningen sker effektivt.	Övervakning av att bedövningen varit effektiv. Reservmetoder för bedövning och/eller avlivning.
e) Länkning eller upphängning av levande djur.	Färdigheter i hantering och fixering av djur. Övervakning av att bedövningen varit effektiv.
f) Avblodning av levande djur.	Övervakning av att bedövningen varit effektiv och frånvaro av livstecken. Reservmetoder för bedövning och/eller avlivning. Rätt användning och rätt underhåll av avblodningsknivar.
g) Slakt i enlighet med artikel 4.4.	Rätt användning och rätt underhåll av avblodningsknivar. Övervakning av frånvaro av livstecken.
Avlivningsverksamhet som avses i artikel 7.3	Ämnen i kompetensprov
Avlivning av pälsdjur.	Färdigheter i hantering och fixering av djur. Färdigheter i bedövningsmetoder och kunskap om tillverkarnas anvisningar för bedövningsutrustningen. Reservmetoder för bedövning och/eller avlivning. Övervakning av att bedövningen varit effektiv och bekräftelse på att döden inträtt. Grundläggande underhåll och rengöring av utrustning för bedövning och/eller avlivning.